

8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-45>

УДК 657.62:303

Лисенко А.М.

кандидат економічних наук, доцент,
Центральноукраїнський національний технічний університет

Lysenko Alla

Central Ukrainian National Technical University

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті узагальнено складові елементи методики аналізу фінансової звітності малого підприємства з акцентуванням уваги на особливостях його проведення, з виокремленням мети, завдань, укрупнених об'єктів аналізу, визначенням особливостей його організації, переліку прийомів та способів аналізу, технічних засобів обробки інформації, формування системи показників, за допомогою яких доцільно проводити аналіз фінансової звітності малого підприємства. При цьому пропонується групувати показники, виходячи з того, які з них можна розрахувати виключно з використанням «Балансу», «Звіту про фінансові результати», а які – за поєднання цих двох форм фінансової звітності. Розроблено послідовність проведення аналізу фінансової звітності й визначення на її основі важливих аналітичних показників, що характеризують фінансовий стан малого підприємства, окреслено перспективу подальших досліджень.

Ключові слова: *малі підприємства, методика аналізу, фінансова звітність, показники управління активами, фінансової стійкості, платоспроможності, рентабельності діяльності.*

Постановка проблеми. Малі підприємства здійснюють значний вплив на функціонування національної економіки, надаючи їй необхідної гнучкості в ринкових умовах і частково вирішуючи соціальні проблеми в суспільстві. У 21018 році питома вага створеної ними доданої вартості становила 19,84% від загального обсягу доданої вартості усіх підприємств за витратами виробництва [1]. Рентабельність сукупної діяльності малих підприємств у 2018 році становила лише 2,7%, тоді як на середніх та великих за розміром підприємствах – відповідно, 4,6 та 5,2%. У 2010–2017 рр. сукупна діяльність малих підприємств взагалі була збитковою [2]. Значною мірою це пов'язано з тим, що на малих підприємствах не приділяється належна увага проведенню аналізу господарської діяльності. Зокрема, здебільшого не проводиться аналіз фінансової звітності, а отже, не використовуються можливості щодо покращення фінансового стану. У зв'язку з цим актуальним питанням залишається розроблення зрозумілої для керівників малих підприємств методики аналізу фінансової звітності таких суб'єктів господарювання з акцентуванням уваги на її важливих складових елементах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналітичному дослідженню показників фінансової звітності

підприємств приділяється значна увага у працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, автори підручників та навчальних посібників з фінансового аналізу Л.О. Дорогань-Писаренко, С.М. Жукевич, В.В. Ковальов, М.Р. Лучко, В.О. Подольська, С.В.Тютюнник, Ю.М. Тютюнник, А.І. Фаріон, О.В. Яріш та інші [3–6] висвітлили категоріальний апарат, склад та структуру показників фінансової звітності, важливі індикатори оцінки фінансового стану підприємств. К.В. Измайлова [7, с. 101–114], Б.М. Литвин та М.В. Стельмах [8, с. 296–299], І.П. Отенко, Г.Ф. Азаренко та Г.А. Іващенко [9, с. 45–52] пропонують використовувати рейтинговий підхід та інтегральне оцінювання у процесі аналізу фінансового стану підприємств. Проте при цьому переважно враховані особливості методики проведення аналізу показників фінансової звітності середніх за розмірами та великих підприємств.

Виходячи з єдності загальних методичних підходів під час проведення аналізу фінансової звітності різних за розмірами суб'єктів господарювання, у публікаціях окремих науковців висвітлено певні особливості проведення аналізу фінансової звітності малих підприємств. Так, показники фінансового аналізу діяльності малих підприємств з позиції різних категорій спожива-

чів узагальнила Т.А. Гоголь [10, с. 392]. О.Д. Радченко запропонувала використовувати критерії фінансового аналізу за спрощеною звітністю з виокремленням внутрішнього та зовнішнього підходів до його проведення [11]. Водночас специфіка складання форм фінансової звітності малого підприємства вносить корективи у формування економічних показників та їх застосування у процесі аналітичних розрахунків важливих індикаторів діяльності й оцінки фінансового стану. З урахуванням цього складові елементи методики аналізу фінансової звітності малого підприємства, у тому числі й система показників для проведення аналізу, потребують більш детального дослідження.

Формулювання цілей статті. Мета статті – узагальнити складові елементи методики аналізу фінансової звітності малого підприємства з акцентуванням уваги на особливостях його проведення, розробити послідовність дослідження фінансової звітності й визначення на її основі основних аналітичних показників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова звітність надає узагальнену інформацію її користувачам про фінансовий стан конкретного суб'єкта господарювання. Зокрема, зміст та форму фінансової звітності малого підприємства та мікропідприємства у складі «Балансу» (форма № 1-м (для мікропідприємства – 1-мс)) та «Звіту про фінансові результати» (форма № 2-м (2-мс)) визначає Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [12].

Аналіз фінансової звітності є необхідною складовою частиною в системі управління малим підприємством, дієвим засобом виявлення резервів, основою розроблення стратегій та управлінських рішень. Його слід проводити поетапно, зі встановленням системи показників та періодичності виконання аналітичних робіт, здійсненням загальної оцінки економічних процесів та господарських явищ на основі розроблення системи абсолютних та відносних показників. Так, абсолютними показниками є вартість майна, обсяги власного й залученого капіталу, суми доходів та витрат за складовими, що формують фінансовий результат. Відносні показники визначають шляхом співвідношення двох абсолютних величин. Зокрема, співвідношення власного капіталу та валюти балансу формує коефіцієнт автономії, а індикатори рентабельності розраховують залежно від мети оцінки відносної прибутковості.

Система показників для проведення аналізу формується залежно від видів та сфер діяльності конкретних суб'єктів господарювання, проте загальні аналітичні показники (рівень зношеності основних засобів, коефіцієнт оборотності оборотних активів, рівень рентабельності основної діяльності і т. ін.) застосовують на будь-якому підприємстві.

У процесі аналізу поряд з традиційними прийомами й методиками аналітичної обробки даних для виявлення проблем та розроблення шляхів їх вирішення можуть застосовуватися способи детермінованого та стохастичного факторного аналізу, проте на малих підприємствах,

як правило, застосування таких способів має обмежений характер, а належні підходи щодо якісного проведення аналітичних робіт реалізуються частково.

Аналіз фінансової звітності малого підприємства необхідно здійснювати з урахуванням дії законів та категорій діалектики, заснованих на вивченні економічних процесів та явищ у динаміці та розвитку.

Під час проведення аналізу фінансової звітності на малому підприємстві доцільно виокремлювати важливі складові елементи методики його проведення (рис. 1).

Економічні показники слід розглядати з урахуванням їх взаємозв'язків та взаємозалежностей. Водночас на формування показників фінансової звітності здійснює вплив значна кількість факторів. Тому аналіз доцільно спрямовувати передусім на виявлення тих факторів, які більш суттєво впливають на стан об'єктів дослідження.

Вважаю, що на малому підприємстві доцільно застосовувати таку послідовність дослідження фінансової звітності і визначення на її основі основних аналітичних показників, що характеризують фінансовий стан підприємства:

1. Провести горизонтальний та вертикальний аналіз форми № 1-м «Баланс», попередньо здійснивши арифметичну перевірку взаємозв'язку її складових.

2. Провести горизонтальний та вертикальний аналіз форми № 2-м «Звіт про фінансові результати», попередньо здійснивши арифметичну перевірку взаємозв'язку її складників.

3. Згрупувати економічні показники, виходячи з того, які з них можна розрахувати виключно з використанням «Балансу», «Звіту про фінансові результати», а які – при поєднанні цих двох форм фінансової звітності. Здійснити розрахунок відповідних показників, зробити висновки стосовно динаміки їх змін.

4. Провести факторний аналіз формування доходів, витрат, фінансових результатів діяльності малого підприємства.

5. Узагальнити результати аналізу з метою розроблення управлінських рішень щодо покращення фінансового стану малого підприємства.

На основі використання інформації форми № 1-м «Баланс» традиційно проводиться аналіз складу й структури активів (майна) та пасивів (джерел формування майна), оцінюється динаміка їх змін. Водночас під час дослідження складу активів вважаю доцільним додатково визначати такі відносні величини:

- співвідношення суми нарахованого зносу та первісної вартості основних засобів;

- співвідношення необоротних та оборотних активів.

Такий підхід дасть можливість оцінити рівень зношеності основних засобів на дату балансу, визначити роль необоротних та оборотних активів у формуванні майна малого підприємства.

Пасив балансу формують власні та прирівняні до них кошти, а також залучені (у тому числі позикові) кошти. При проведенні аналізу пасивів традиційно здійснюють розрахунок основних показників фінансової стійкості:

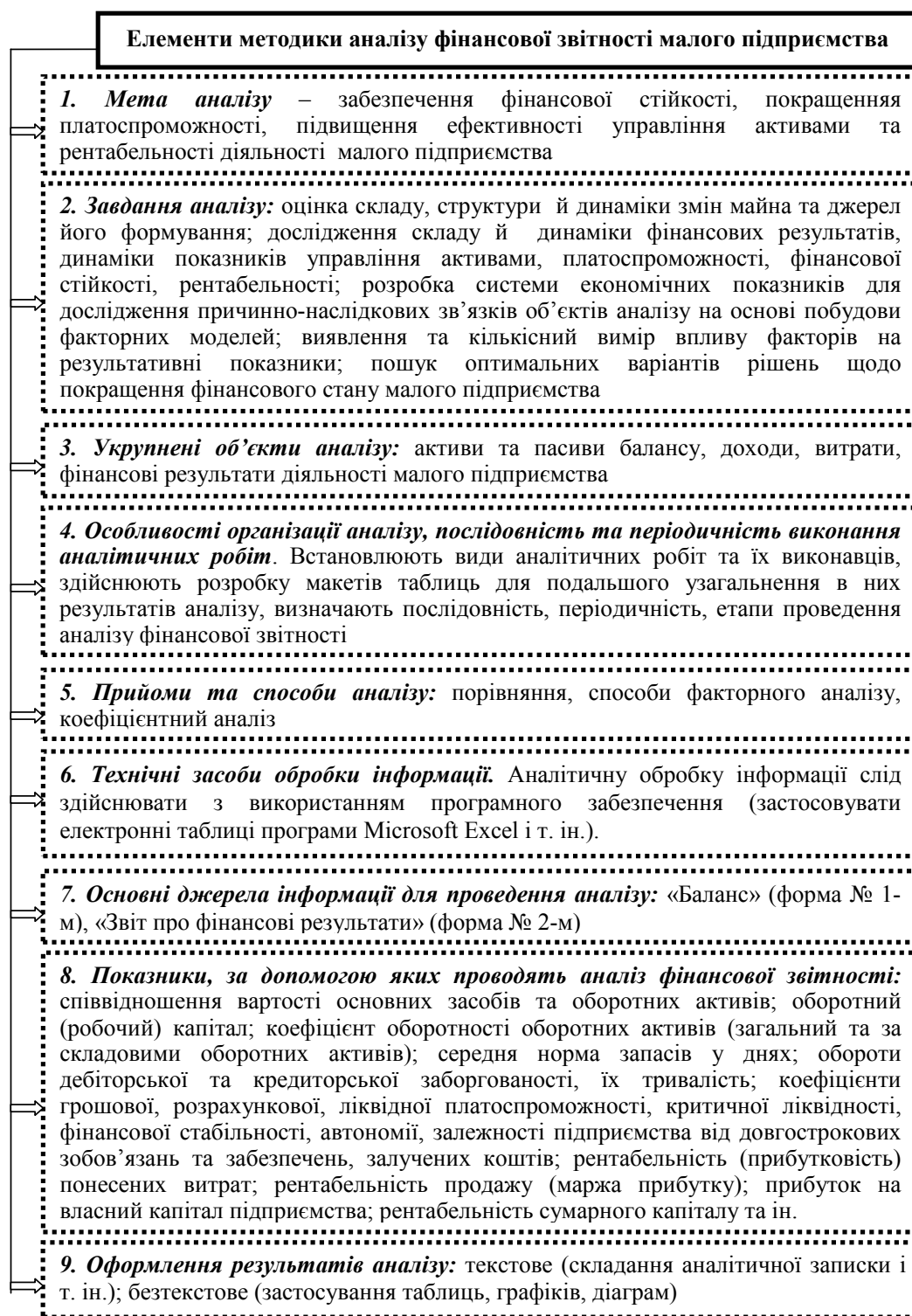

Рис. 1. Складові елементи методики аналізу фінансової звітності малого підприємства

Джерело: розробка автора

– коефіцієнт фінансової стабільності ($K_{фст}$):

$$K_{фст} = \frac{Вк}{Зк}, \quad (1)$$

де $Вк$ – власні кошти;

$Зк$ – залучені кошти;

– коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) ($K_{авт}$):

$$K_{авт} = \frac{Вк}{\sum B}, \quad (2)$$

де $Вк$ – власні кошти;

$\sum B$ – валюта балансу;

– коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань та забезпечень ($K_{залеж}$):

$$K_{залеж} = \frac{Дз}{Вк}, \quad (3)$$

де $Дз$ – довгострокові зобов'язання та забезпечення;

$Вк$ – власні кошти;

– коефіцієнт залучених коштів ($K_{зк}$):

$$K_{зк} = \frac{Зк}{\sum B}, \quad (4)$$

$Зк$ – залучені кошти;

$\sum B$ – валюта балансу.

Коефіцієнт фінансової стабільності повинен перевищувати 1. Позитивною динамікою змін коефіцієнта залежності підприємства від довгострокових зобов'язань та забезпечень є його зниження. У валюті балансу частка власних коштів має перевищувати 0,5, а частка залучених коштів не повинна бути більшою 0,5 (50 %).

Водночас слід зазначити, що у балансі малого підприємства довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення відображають сумарно за кодом 1595, що створює незручності при проведенні аналізу, зокрема, у процесі виокремлення коштів цільового фінансування як таких, що є прирівняними до власних, а також складової залучених коштів – довгострокових зобов'язань та забезпечень.

Поєднуючи складові активів та пасивів балансу, здійснюють розрахунок таких основних показників платоспроможності:

– коефіцієнт грошової платоспроможності (абсолютної ліквідності) ($K_{гн}$):

$$K_{гн} = \frac{\Gamma + \Pi_i}{\Pi_з}, \quad (5)$$

де Γ – гроші та їх еквіваленти;

Π_i – поточні фінансові інвестиції;

$\Pi_з$ – поточні зобов'язання;

– коефіцієнт розрахункової платоспроможності (середній коефіцієнт ліквідності) ($K_{рп}$):

$$K_{рп} = \frac{A_о}{\Pi_з}, \quad (6)$$

де $A_о$ – оборотні активи;

$\Pi_з$ – поточні зобов'язання;

– коефіцієнт ліквідної платоспроможності ($K_{лн}$):

$$K_{лн} = \frac{A_о}{Дз + \Pi_з}, \quad (7)$$

де $A_о$ – оборотні активи;

$Дз$ – довгострокові зобов'язання і забезпечення;

$\Pi_з$ – поточні зобов'язання.

Коштами і їх еквівалентами та поточними фінансовими інвестиціями має бути погашено 20-35 % поточних зобов'язань. Обсяг оборотних активів повинен перевищувати суму поточних зобов'язань в 1,7-2 рази. Співвідношення суми оборотних активів до обсягу довгострокових зобов'язань і забезпечень та поточних зобов'язань повинне перевищувати 1.

Малі підприємства, які складають «Звіт про фінансові результати» з урахуванням вимог НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», для аналізу використовують такі показники фінансових результатів:

– фінансовий результат до оподаткування (як результат віднімання від суми доходів суми витрат);

– чистий прибуток (збиток).

У процесі аналізу формування фінансових результатів детально досліджують складові доходів та витрат, відображені у формі №2-м «Звіт про фінансові результати». Доцільно проводити факторний аналіз фінансових результатів з використанням балансового прийому аналізу.

На основі інформації, відображеної у формі № 2-м «Звіт про фінансові результати», можна визначити такі основні показники рентабельності:

– рентабельність (прибутковість) понесених витрат ($P_в$):

$$P_в = \frac{\Pi_p}{C_p} \times 100\%, \quad (8)$$

де Π_p – прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

C_p – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);

– рентабельність продажу (маржа прибутку) ($P_{прод}$):

$$P_{прод} = \frac{\Pi_p}{Чд_p}, \quad (9)$$

де Π_p – прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

$Чд_p$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Поєднавши економічні показники, відображені у формах №№ 1-м та 2-м, визначають важливі показники управління активами, прибуток на власний капітал підприємства, рентабельність сумарного капіталу:

– коефіцієнт оборотності запасів ($K_{обз}$):

$$K_{обз} = \frac{Чд_p}{З_с}, \quad (10)$$

де $Чд_p$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

$З_с$ – середній залишок запасів;

– середня норма запасів у днях ($H_с$):

$$H_с = \frac{K_д}{K_{обз}}, \quad (11)$$

де $K_д$ – кількість днів у періоді;

$K_{обз}$ – коефіцієнт оборотності запасів;

– оборот дебіторської заборгованості (Od):

$$Od = \frac{Чдр}{D}, \quad (12)$$

де $Чдр$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

D – середня дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;

– тривалість обороту дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (Td):

$$Td = \frac{D}{Чдр} \times Kд, \quad (13)$$

де D – середня дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;

$Чдр$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

$Kд$ – кількість днів у періоді;

– оборот кредиторської заборгованості (Ok):

$$Ok = \frac{Чдр}{K}, \quad (14)$$

де $Чдр$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

K – середня кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;

– тривалість обороту кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (Tk):

$$Tk = \frac{K}{Чкр} \times Kд, \quad (15)$$

де K – середня кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;

$Чдр$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

$Kд$ – кількість днів у періоді;

– порівняння тривалості оборотів кредиторської та дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги ($Kпор$):

$$Kпор = \frac{Tk}{Td}, \quad (16)$$

де Tk – тривалість обороту кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги;

Td – тривалість обороту дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги;

– прибуток на власний капітал підприємства ($Пвк$):

$$Пвк = \frac{Пч}{Вк}, \quad (17)$$

де $Пч$ – чистий прибуток;

$Вк$ – середня вартість власного капіталу;

– рентабельність сумарного капіталу ($Рк$):

$$Рк = \frac{Пч}{A} \times 100\%, \quad (18)$$

де $Пч$ – чистий прибуток;

A – середня вартість активів (капіталу).

У процесі аналізу проводять оцінку динаміки змін показників за попередні та поточний звітні періоди, виявляють фактори, які позитивно чи негативно впливають на процес формування та динаміку змін результативних показників. Результати аналізу узагальнюють та використовують під час розроблення висновків та пропозицій щодо покращення фінансового стану малого підприємства.

Висновки. Таким чином, аналіз фінансової звітності є важливим елементом у системі управління малим підприємством і дієвим засобом виявлення резервів, основою розроблення науково обґрунтованих управлінських рішень. Такий аналіз слід здійснювати за методикою, складовими елементами якої є мета, завдання, об'єкти, особливості організації аналізу, прийому та способи, технічні засоби обробки інформації, система показників, за допомогою яких проводять аналіз, вимоги стосовно оформлення результатів аналізу. Водночас доцільно групувати показники, виходячи з того, які з них можна розрахувати виключно з використанням «Балансу», «Звіту про фінансові результати», а які – за поєднання цих двох форм фінансової звітності. З урахуванням цього розроблена послідовність дослідження фінансової звітності й визначення на її основі основних аналітичних показників, що характеризують фінансовий стан підприємства.

Під час дослідження складу активів пропонується визначати співвідношення суми нарахованого зносу та первісної вартості основних засобів, а також необоротних та оборотних активів, що дасть можливість оцінити рівень зношеності основних засобів на дату балансу, визначити роль необоротних та оборотних активів у формуванні майна малого підприємства. Оскільки у процесі аналізу пасивів виникають певні незручності, пропонується виокремлювати у розділі II пасиву балансу кошти цільового фінансування як такі, що є притриманими до власних, а також складник залучених коштів – довгострокові зобов'язання та забезпечення. Подальші дослідження повинні спрямовуватись на пошук шляхів удосконалення методики аналізу, визначених з урахуванням специфіки діяльності і формування показників, відображених у звітності малого підприємства.

Список літератури:

1. Додана вартість за витратами виробництва підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2012–2018 роках / Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 22.06.2020).
2. Рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства / Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 22.06.2020).
3. Ковалев В. В. Анализ финансовой отчетности : учебное пособие. Москва : Велби, 2006. 432 с.

4. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.
5. Подольська В. О., Ярш О. В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 488 с.
6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
7. Измайлова К. В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Вид. 2. Київ : МАУП, 2001. 152 с.
8. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ : «Хай Тек Прес», 2008. 336 с.
9. Отенко І.П., Азаренко Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Харків : КНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
10. Гоголь Т.А. Особливості методики фінансового аналізу підприємств малого бізнесу. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2013. № 2(66). С. 391–398.
11. Радченко О.Д. Основи фінансового аналізу за даними спрощеної звітності фермерських господарств. Облік і фінанси АПК : бухгалтерський портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/osnovi-finansovogo-analizu-za-danimi-sproschenoj-zvitnosti.html> (дата звернення: 22.06.2020).
12. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 24.01.2011 р. № 25, редакція від 23.07.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення: 25.06.2020).

References:

1. Oficijnyj sajt derzhavnoji sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Dodana vartistj za vytratamy vyrobnyctva pidprijemstv za vydamy ekonomichnoji dijajlnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidprijemstva u 2012–2018 rokakh. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed: 27 June 2020).
2. Oficijnyj sajt derzhavnoji sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Rentabelnistj operacijnoji ta vsijeji dijajlnosti pidprijemstv za vydamy ekonomichnoji dijajlnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidprijemstva. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed: 27 June 2020).
3. Kovalev V.V. (2006) Analiz finansovoy otchetnosti: uchebnoe posobie [Financial Statement Analysis: A Training Manual]. Moscow: Velbi, 432 p.
4. Luchko M.R., Zhukevych S.M., Farion A.I. (2016) Finansovyj analiz: navchalnyj posibnyk [Financial analysis: educational tutorial]. Ternopilj: TNEU, 304 p.
5. Podoljsjka V.O., Jarish O.V. (2007) Finansovyj analiz: navchalnyj posibnyk [Financial analysis: educational tutorial]. Kyjiv: Centr navchalnoji literatury, 488 p.
6. Tjutjunnyk Ju.M., Doroghanj-Pysarenko L.O., Tjutjunnyk S. V. (2016) Finansovyj analiz: navchalnyj posibnyk [Financial analysis: educational tutorial]. Poltava: PDAA, 430 p.
7. Izmajlova K.V. (2001) Finansovyj analiz: navchalnyj posibnyk [Financial analysis: educational tutorial]. Kyjiv: MAUP, 152 p.
8. Lytvyn B.M., Steljmakh M.V. (2008) Finansovyj analiz: navchalnyj posibnyk [Financial analysis: educational tutorial]. Kyjiv: «Khaj Tek Pres», 336 p.
9. Otenko I.P., Azarenko Gh. F., Ivashhenko Gh. A. (2015) Finansovyj analiz: navchalnyj posibnyk [Financial analysis: educational tutorial]. Kharkiv: KNEU im. S. Kuznecja, 156 p.
10. Ghogholj T.A. (2013) Osoblyvosti metodyky finansovogho analizu pidprijemstv malogho biznesu [Features of the methodology of financial analysis of small business]. *Visnyk Chernighivskogho derzhavnogho tekhnologichnogho universytetu*, no. 2(66), pp. 391–398.
11. Radchenko O.D. Osnovy finansovogho analizu za danymy sproshhenoji zvitnosti fermersjkykh ghospodarstv [Fundamentals of financial analysis according to simplified reporting of farms]. *Oblik i finansy APK: bukhghaltersjkyj portal*. Available at: <http://magazine.faaf.org.ua/osnovi-finansovogo-analizu-za-danimi-sproschenoj-zvitnosti.html> (accessed 28 June 2020).
12. Pro zatverdzhennja Nacionaljnogho polozhennja (standartu) bukhghaltersjogho obliku 25 «Sproshhena finansova zvitnistj» [On approval of the National Regulation (standard) of accounting 25 «Simplified financial statements»]. *Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy* vid 25.02.2000, no. 39 (u redakciji nakazu Ministerstva finansiv Ukrainy 24.01.2011, no. 25, redakcija vid 23.07.2019). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (accessed: 28 June 2020).

СОСТАВЛЯЮЩИЕ ЭЛЕМЕНТЫ МЕТОДИКИ АНАЛИЗА ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ МАЛОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье обобщены составляющие элементы методики анализа финансовой отчетности малого предприятия с акцентированием внимания на особенностях его проведения, с выделением цели, задач, укрупненных объектов анализа, определением особенностей его организации, перечня приемов и способов анализа, технических средств обработки информации, формированием системы показателей, с помощью которых целесообразно проводить анализ финансовой отчетности малого предприятия. При этом предлагается группировать показатели, исходя из того, какие из них можно рассчитать только с использованием «Баланса», «Отчета о финансовых результатах», а какие – при сочетании этих двух форм финансовой отчетности. Разработана последовательность проведения анализа финансовой отчетности и определения на ее основании важных аналитических показателей, характеризующих финансовое состояние малого предприятия, определена перспектива дальнейших исследований.

Ключевые слова: малые предприятия, методика анализа, финансовая отчетность, показатели управления активами, финансовой устойчивости, платежеспособности, рентабельности деятельности.

COMPONENT ELEMENTS OF THE METHOD OF ANALYSIS OF FINANCIAL STATEMENTS OF A SMALL ENTERPRISE

Small enterprises form a significant share of value added from the total amount created by all enterprises, significantly affect the functioning of the national economy and give it the necessary flexibility in market conditions, partially solve social problems in society. In 2010–2017, the total activity of small enterprises was unprofitable, and in 2018 its profitability was only 2.7%. This is largely due to the fact that small enterprises, in the vast majority of cases, do not conduct economic analysis and, in particular, analysis of financial statements, and therefore do not use opportunities to improve their financial condition. Therefore, the development of a clear for managers of such enterprises methods of analysis of financial statements with emphasis on its important components is an urgent issue that needs to be addressed. Some components of the methodology of analysis of financial statements, including a system of indicators for analysis, need more detailed research. The article summarizes the components of the methodology of analysis of financial statements of a small enterprise with emphasis on the features of its implementation, highlighting the purpose, objectives, consolidated objects of analysis, defining the features of its organization, list of techniques and methods of analysis, technical means of information processing, with which it is advisable to analyze the financial statements of a small enterprise. It is proposed to group the indicators based on which of them can be calculated exclusively using the «Balance», «Statement of financial performance», and which – by combining these two forms of financial reporting. The sequence of analysis of financial statements of a small enterprise, which provides for horizontal and vertical analysis of forms № 1-m «Balance Sheet» and № 2-m «Statement of Financial Results» with prior arithmetic verification of the relationship of their components, grouping and calculation of economic indicators, factor analysis of the formation of income, expenses, financial results, generalization of the results of the analysis in order to develop management decisions to improve the financial condition of a small enterprise. With this in mind, it is proposed to determine the important analytical indicators that characterize the financial condition of a small enterprise, the prospects for further research are outlined.

Key words: small enterprises, methods of analysis, financial reporting, indicators of asset management, financial stability, solvency, profitability.